

Želimir Kantura
Zoran Gomzi

KAPELSKI PLANINARSKI PUT
PUTNI VODIČ I DNEVNIK

(VIII. promijenjeno izdanje)

Zagreb, 2020.

Izdavači: **HPD “Kapela”,
Maksimirska 51/I, Zagreb
HPD “Vihor”,
Prilaz Gjüre Deželića 31,
Zagreb
PD “Izletnik”,
Kosorova 5, Zagreb**

Lektor: **Boženka Bagarić, prof.**

Tehnički urednik: **Ivica Posavec**

Grafike: **Antun Bičanić, akad. slikar**

Fotografije: **Arhiv HPD “Kapela”**

Izrada karte KPP: **Ivica Posavec**

Tisak: **KB color d.o.o. Bjelovar**

Tisak karte: **KB color d.o.o. Bjelovar**

prvo izdanje: **1979. g.**

drugo izdanje: **1982. g.**

treće izdanje: **1987. g.**

četvrto izdanje: **1999. g.**

peto izdanje: **2002. g.**

šesto izdanje: **2004. g.**

sedmo izdanje: **2011. g.**

osmo izdanje: **2020. g.**

KAZALO

Predgovor prvom izdanju	5
Predgovor trećem izdanju	8
Predgovor četvrtom izdanju	10
Predgovor sedmom izdanju	13
Predgovor osmom izdanju	16
Upravljanje i objekti na KPP-u	18
Upute prolaznicima KPP-a	20
I. Opći dio	23
Prirodne značajke	23
Zemljopisno-geološki prikaz	23
Klima	26
Biljni i životinjski svijet	27
II. Opis puta	29
Vojni Tuk (KT-1) - Bjelolasica (KT-2)	29
Pristup	29
Vojni Tuk	30
Izleti iz doma	30
Matić poljana	31
Jančarica	33
Izleti s Jančarice	35
Bjelolasica	38
Bjelolasica (KT-2) - Samarske stijene (KT-3)	39
Planinarsko sklonište „Jakob Mihelčić“	40
Pristupi skloništu	43
Samarske stijene (KT-3) - Ljuska u Bijelim stijenama (KT-4)	48
Samarske stijene	48
Ratkovo sklonište	49
Pristupi skloništu	51
Izleti iz Ratkova skloništa	52
Vihoraški put	53

Ačkova dolina	55
Ljuska	58
Ljuska u Bijelim stijenama (KT-4) - Vrh Bijelih stijena (KT-5)	59
Zelena dolina	60
Bijele stijene	62
Dom na Bijelim stijenama	64
Sklonište „Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama	65
Pristupi domu i skloništu	66
Vrh Bijelih stijena (KT-5) — Velika Javornica (KT-6)	68
Velika Javornica	69
Velika Javornica (KT-6) — Sklonište u Dulibi (KT-7)	70
Stalak	71
Staro sklonište u Dulibi (Stara Duliba)	75
Novo sklonište u Dulibi (Zelena kuća)	76
Izleti iz skloništa	77
Sklonište u Dulibi (KT-7) — Kolovratske stijene (KT-8)	79
Kolovratske stijene	79
Cestom	79
Grebenom Kolovratskih stijena	80
Kolovratske stijene (KT-8) — Vinište (KT-9)	83
Kolovratske stijene	83
Luka Krmpotska	85
Vinište (KT-9) — Klenovica (KT-10)	88
Vinište	88
Izleti iz doma	90
Klenovica	92
Pristup	92
Literatura	94
Žigovi i bilješke	95
Karta	

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Kapelski planinarski put plod je neizmjerne ljubavi njegovih graditelja prema goranskim ljepotama, posebice prema Bijelim stijenama. Nezaboravni trenuci što smo ih toliko puta proživjeli dočekujući izlazak Sunca ili ispraćajući Sunce s vrha Bijelih stijena naveli su nas na pomisao da pođemo u nepoznate gudure i prema nepozna tim vrhuncima. Kada bi Sunce izašlo i jutarnjim zrakama obasjalo obzor je pred nama, naš pogled šarao bi nepoznatim predjelima, sve tamo do naočitog grebena Velebita. I opet, kad je Sunce zalazilo, gubila bi se u daljini nepregledna planina izgubljena u sumaglici. To nas je mamilo i zvalo.

Već prvi koraci u nepoznato uzbudili su našu maštu, tako da smo zamišljeni kružni put usmjerili prema uvijek privlačnom Jadranu. Kad se tome doda spoznaja kako se zapravo malo, s planinarskog stajališta, zna o Velikoj Kapeli, naša ideja se pretvorila u želju i, naposljetku, u ovo djelo koje je pred vama.

Nismo imali namjeru posvetiti se Velikoj Kapeli sa znanstvenog gledišta, već jedino i isključivo s planinarskog. Željeli smo da dugogodišnjoj povijesti hrvatskog planinarstva dodamo još jedan put kojim će sadašnje i buduće generacije kročiti, diveći se ljepotama naše lijepe domovine. Mi sleći tako, imali smo posebno na umu da će budući posjetilac KPP-a, osim neizmjernih prirodnih ljepota što ih pružaju Bijele, Samarske i Kolovratske stijene, upoznati i ne manje zanimljivu povijest toga kraja, sve tamo od tvrdih frankopanskih gradina srednjeg vijeka do Matić poljane

članica, koje su nas pratile u svim našim pohodima diljem Velike Kapele: Ani Bedenković, Vesni Gjurčević i Kristini Posavac. Također toplo zahvaljujemo planinaru i dragom prijatelju, akademskom slikaru grafičaru Antunu Bičaniću, koji je uredio ovu knjigu, izdao nacрте, značke i žigove, te dragom i vjernom prijatelju Milanu Bachu. Posebno smo zahvalni Šumariji Novi Vinodolski, koja nam je darovala lokaciju s izgrađenom cisternom kao i materijal za sklonište u Dulibi.

Ovaj putopis posvećujemo 25. obljetnici PD “Rade Končar” i 10. obljetnici PD “Vihor”.

Pisci

Runolist - kraški

PREDGOVOR TREĆEM IZDANJU

Otkako smo 1981. g. objavili drugo izdanje vo diča, pojavile su se neke nove okolnosti koje iziskuju njegovu dopunu. Ovo ne samo što je drugo izdanje potpuno rasprodano, nego i što su na samom KPP nastale neke promjene. Valja prije svega ukazati na to da je konačno, iako ne u očekivanom obujmu, ostvareno nastojanje planinara i ljubitelja prirode, pa je Sabor Socijalističke Republike Hrvatske 24. siječnja 1985. g. proglasio Zakon o proglašenju Bijelih i Samarskih stijena strogim rezervatom. Time je zaustavljena sječa šume i devastiranje predjela izuzetne ljepote i prirodnih znamenitosti.

Najviša planina Gorskog kotara - Bjelolasica - dobila je na istočnom dijelu sportsko-rekreacijski centar, sa smještajnim središtem u Jasenačkom Vrelu i skijaškim na gorskim livadama Gomirkovice.

Istodobno nas je naša neizmjenjiva ljubav prema ovim predivnim krajevima tjerala da i dalje istražujemo. Ljubav i znatiželja vukli su nas prema jedinstvenom Velebitu. Tako smo 1984. g. istražili i označili spojni put (SPP) od Dulibe do Oltara, a 1985/86. kao plod prijateljstva i zajedničke ljubavi s dragim Senjanima, otvorili planinarsko sklonište u Krivom Putu. Tako su danas spojene dvije najljepše i najveće planine Hrvatske, Velebit i Velika kapela.

Veliki zaljubljenik Bijelih stijena, Milovan Dlouhi, pokrenuo je istraživanje predjela zapadnih Bijelih stijena, što je urodilo otkrićem i uređenjem nepoznate dionice Na tašin dol - Suha dolina pod nazivom Ačkova dolina. Želimir Kantura pokrenuo je zamisao o izgradnji planinarskog skloništa "Jakob Mihelčić" na Bjelolasici, koje je, zahvaljujući

nesebičnoj pomoći mnogih planinarskih društava i pojedinaца, otvoreno 1986.

Iste je godine korigirana dionica V. Javornica - Duliba u predjelu Tri javora, što je značajno poboljšalo put, jer se izbjegla cesta Rudolfinova do Stalka (2 km).

Uvjereni smo da će opisane promjene na KPP pobuditi još veći interes istinskih ljubitelja prirode, što će nam biti nagrada za uloženi trud.

Zagreb, travanj 1987. g.

Pisci

KT-01 Matić poljana 1030 m

PREDGOVOR ČETVRTOM IZDANJU

Prošlo je već jedanaest godina otkako je izdano treće izdanje vodiča, a u tom vremenu dogodile su se mnoge političke i društvene promjene u našoj domovini. Hrvatska je sada samostalna i neovisna država, što je izborila tijekom Domovinskog rata, a ti su događaji imali velik utjecaj na stanje i održavanje Kapelskog puta. Na svu sreću, rat nije neposredno zahvati o područje puta niti su stradali planinarski objekti, ali je prvih godina rata, tije kom 1991. i 1992., bio upitan prolazak oko Bijelih stijena zbog napete situacije u Jasenku. Srećom, to se već 1992. god. smirilo i od tada je obilazak KPP-a potpuno siguran.

Cijelu planinarsku javnost, a posebice planinarska društva HPD "Vihor" i HPD "Kapela" teško je pogodila 1994. prerana smrt jednog od pisaca ovog vodiča, Želimira Kanture. Njegovom smrću zastao je rad na upravo započetom obnovljenom izdanju vodiča. I ne samo to, ponestalo je zadugo pokretačke snage koja je Odbor KPP-a usmjeravala u nove zamisli. Njegova prisutnost ostavila je neizbrisiv trag u našim planinarskim društvima i teško je zamisliti da će se njegov nepresušni entuzijazam ikada moći nadoknaditi. Neka je našem Želimiru vječna hvala za sve što je učinio za dobrobit hrvatskog planinarstva, a mi, njegovi sljedbenici na Kapelskom putu, nećemo nikada zaboraviti da je taj put njegovo najveće djelo.

Ipak, došlo je vrijeme da se objavi novo izdanje vodiča jer su promjene na putu, stanje i smještaj planinarskih objekata učinili staro izdanje nepouzdanim. Željeli smo nadalje da u samostalnoj hrvatskoj državi dostojno obilježimo dvadesetu obljetnicu otvorenja KPP-a i tom prigodom unesemo u novo

izdanje vodiča sve izmjene koje su se dogodile tijekom ovih jedanaest godina.

Sama trasa KPP-a nije izmijenjena, ali su iz građeni neki novi planinarski objekti, a neki su napušteni. Uređeno je novo sklonište u Dulibi, tzv. *Zelena kuća*, dobiveno na korištenje od Šumarije Novi Vinodolski. Od 1990., kada je novo sklonište stavljeno u upotrebu, staro sklonište se više ne održava. Sklonište u Viništu je nadograđeno i pretvoreno u zatvoreni objekt - dom u Viništu. Međutim, u istoj kući pok. Anke Komadine uređeno je i sklonište tako da prolaznici uvijek imaju smještaj. Neke manje izmjene u trasi puta navedene su u opisu puta, što nema većeg značenja za obilazak. Tijekom ovih godina, na području kroz koje prolazi KPP markirane su nove staze i otvorene nove obilaznice. Tako je kroz predjel Samarskih stijena HPD "Bijejele stijene" iz Mrkoplja markiralo kružni put koji se na nekim mjestima dotiče markacija KPP-a, što je u opisu navedeno. Isto tako, na Bjelolasici se nalazi kontrolna točka Ravnogorskog planinarskog puta, a neke su točke uvrštene i u Goranski planinarski put. Markacije na KPP-u redovito se i pažljivo održavaju i obnavljaju, tako da ne bi trebalo doći do bilo kakve zabune i nedoumice.

Za vrijeme Domovinskog rata i neposredno nakon njega bilo je vrlo malo prolaznika KPP-a. Međutim, od 1996. god. iznova raste broj posjetilaca pa je obnovljeno i dežurstvo u domu na Bijelim stijenama od 1997. god. Iste godine uvedena su i ljetna dežurstva u domu na Viništu. Nadamo se da će u slijedećim godinama broj prolaznika i posjetilaca stalno rasti, a time će naš put iznova opravdati svoje postojanje.

Uvjereni smo da će opisane izmjene na KPP-u pridonijeti još većem interesu istinskih ljubitelja prirode te da će

Kapelski planinarski put zadržati naziv najbolje održavane obilaznice.

Zoran Gomzi

Bijele stijene - Prsti

PREGOVOR SEDMOM IZDANJU

Tijekom proteklih godina od četvrtog izdanja iz 1998. god. dogodilo se više promjena kako s obzirom na upravljanje putem tako i s obzirom na pojedine izmjene trase puta. U Odbor KPP-a je 2005. god. pristupilo kao punopravni član PD “INA Bjelolasica” iz Zagreba koje je preuzelo brigu i nadzor nad skloništem na Bjelolasicima. U nizu radnih akcija sklonište je ubrzo dovedeno u vrlo dobro stanje, zahvaljujući sredstvima dobivenim od HPS-a i dobrovoljnim radom članova sva tri društva. Ujedno, PD “INA Bjelolasica” preuzelo je brigu oko održavanja markacija na jednom dijelu trase. Tijekom 2009. i 2010. god. pokrenuta je akcija oko obnove skloništa u Dulibi. Zahvaljujući sredstvima dobivenim od strane HPS-a te do brovoljnim radom članova društava sklonište je zaštićeno od daljnjeg propadanja, te je obnovljen unutrašnji

Staro sklonište na Bijelim stijenama (izgorjelo 1975. god.)

inventar. Time je osiguran kroz dulji period siguran smještaj i noćenje prolaznika KPP-a. Ostali objekti natrasi KPP-a, kuća i dom na Bijelim stijenama te sklonište i dom na Viništu su u vrlo dobrom stanju, redovi to se održavaju i pružaju obilaznicima zadovoljavajuću sigurnost.

Tijekom 2010. god. došlo je do manjih promjena na trasi puta. Zahvaljujući entuzijazmu mlađih članova HPD "Vihor" promijenjen je dio trase puta iz među Stalka i skloništa u Dulibi, odnosno ta je dionica skraćena, pa markacije KPP-a ne vode više do starog skloništa u Dulibi već neposredno novom trasom do sadašnjeg skloništa.

Isto tako, sada je moguće od skloništa u Dulibi pa do vrha Kolovratskih stijena doći i alternativnim markacijama koje vode preko grebena Kolovratskih stijena. Svakako, taj je put plani narski ljepši ali i zahtjevniji jer prolazi kroz stjenoviti predjel pun vrtača i guste vegetacije. Ostavljamo na izbor prolazniku da se odluči kojim će putem stići do južnog vrha Kolovratskih stijena. Treba napomenuti da je prema novim izmjerama, taj južni vrh koji je do sada smatran najvišim vrhom Kolovratskih stijena u stvari niži od sjevernog preko kojeg prolazi nova markacija. Međutim, žig i kutiju nećemo zato premjestiti na sjeverni vrh. Zbog izmjena na trasi puta izrađena je i nova karta s ucrtanim izmjenama.

Ljepšem izgledu puta svakako će pridonijeti i novi lijepi putokazi i obavještajne table koje je izradio naš član i veliki ljubitelj puta Maks Zrnčević.

Zbog mnogobrojnih krađa žigova na kontrolnim točkama od 2009. god. priznaje se obilazak puta uz priloženu fotografiju prolaznika na odgovarajućoj kontrolnoj točki.

Vjerujemo da će prolaznici puta kao i do sada biti zadovoljni stanjem markacija i svih objekata na KPP-u koji će i

PREDGOVOR OSMOM IZ DANJU

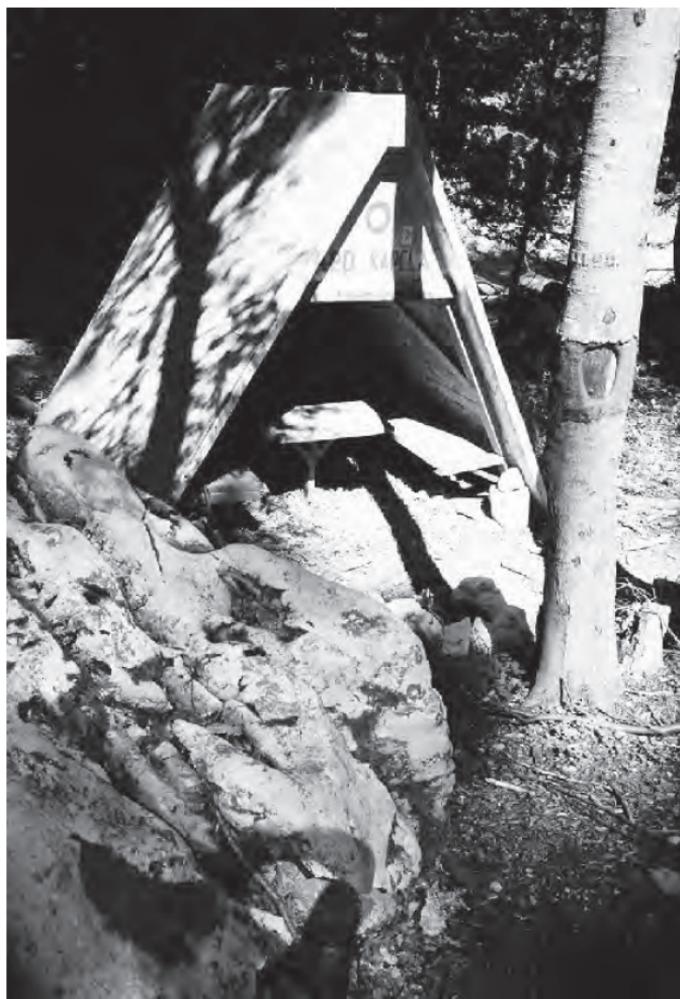
Prošlo je već devet godina od sedmog izdanja KPP-a iz 2011. godine pa su se tijekom tog vremena dogodile određene izmjene na trasi puta a i sastav Odbora KPP-a se izmijenio. Tako je od 2019 god. umjesto PD „INA-Bjelolasica” u Odbor primljeno planinarsko društvo „Izletnik” iz Zagreba. Ono je preuzelo brigu oko skloništa na Bjelolasci umjesto dosadašnjeg društva „INA-Bjelolasica”. Svi objekti na trasi KPP-a su u dobrom stanju i redovito su održavani zahvaljujući mnogim dobrovoljnim radnim akcijama svih društava. Također, markacije se redovito obnavljaju unatoč stalnim problemima zbog sječe stabala na trasi što je posebice izraženo na dionici puta od V. Javornice do Kolovratskih stijena.

Markacije od skloništa u Dulibi do vrha Kolovratskih stijena koje prolaze grebenom ne ulaze u opis trase KPP-a ali se obnavljaju te je ostavljeno prolazniku da izabere put. Svaka ko, grebenski put je naporniji i zahtjevniji pa se preporuča samo iskusnijim, odnosno sposobnijim prolaznicima. Neke manje ispravke u opisu unije te su u tekst novog vodiča. Zbog učestalih otuđivanja žigova na pojedinim točkama KPP-a zaključeno je da se oni više i ne nado mještaju već da je dovoljna potvrda o prolasku fotografija sudionika s pripadajućom kontrolnom točkom. Prilikom izdavanja potvrde o prolasku puta svi žigovi kontrolnih točaka bit će otisnuti u dostavljenoj knjižici prolaznika.

Nadamo se da će svi prolaznici puta kao i do sada biti za dovoljni stanjem markacija i svih objekata na KPP-u te da će im obilazak ostati u sjećanju kao lijepa i trajna

uspomena na prelijepo Samarske, Bijele i Kolovratske stijene, beskrajne šume Gorskog Kotara i na naše plavo Jadransko more.

Zoran Gomzi

Sklonište - zaklon prije uspona na Bijele stijene

UPRAVLJANJE I OBJEKTI NA KPP-u

Kapelski planinarski put održavaju i brinu se o većini planinarskih objekata koji su na trasi KPP-a planinarska društva “Vihor”, “Kapela” i “Izletnik” iz Zagreba. Radi koordinacije rada osnovan je Odbor KPP-a, zajedničko tijelo sva tri društva. Rad Odbora reguliran je posebnim pravilnikom. U njemu ima devet članova, po tri člana iz sva kog društva. Predsjednik Odbora bira se na dvije godine i na izmjenično je član iz sva tri društva. Prihodi i troško vi održavanja puta vode se na posebnim stavkama u društvima. Prihodi su uglavnom od prodaja dnevni ka te od noćenja u kući u Viništu.

Ako je po trebno, društva solidarno sudjeluju u pokrivanju troškova održavanja KPP-a. Trasa puta se redovito godišnje uređuje i po potrebi markira. Radne akcije se organiziraju obično za veće radove oko održavanja objekata. Sav rad je isključivo na dobrovoljnoj osnovi. Potpora se daje samo za putne troškove prijevoza radnih akcija na objektima koji su u nadležnosti Odbora kao i dežurstva u Viništu.

Na trasi KPP-a postoji cijeli niz planinarskih objekata - domova, skloništa i nadstrešnica. Njima upravljaju različita planinarska društva, a o većem dijelu brine se Odbor KPP-a. Slijedom od Vojnog Tuka do Klenovice to su:

Dom u Tuku kojim upravlja HPD “Bijele stijene” iz Mrkoplja, a koji je dat sada u zakup ali planinari i dalje imaju odgovarajući popust.

Kuća na Jančarici pod upravom HPD “Bijele stijene”, Mrkopalj.

Sklonište na Jančarici, također pod upravom HPD “Bijele stijene”, Mrkopalj.

Sklonište “Jakob Mihelčić” na Bjelolasici, PD “Izletnik”, Zagreb.

Ratkovo sklonište u Samarskim stijenama, pod upravom HPD “Velebit”, Zagreb.

Dom na Bijelim stijenama, HPD “Kapela”, Zagreb.

Sklonište “Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama, HPD “Kapela”, Zagreb.

Otvorena nadstrešnica na Mjesečevoj glavi pod V. Javornicom, Odbor KPP-a.

Sklonište u Dulibi, Od bor KPP-a.

Kuća u Viništu, Od bor KPP-a.

Sklonište u Viništu, Od bor KPP-a.

Više podataka o navede nim objektima navodi se u opisu Kapelskoga planinarskog puta. Načelno se može reći da su svi domovi i skloništa u dobrom stanju te da ih planinari kao i ostali prolaznici mogu koristiti. Dom u Tuku otvoren je tijekom cijele godine.

Dom na Bijelim stijenama i kuća u Viništu otvoreni su vikendom tijekom ljetnih mjeseci. Naravno, za veće grupe moguć je i dogovor o korištenju izvan redovitih dežurstava. Boravak u kući na Jančarici potrebno je dogovoriti s HPD “Bijele stijene”. Sva skloništa su objekti otvorenog tipa.

UPUTE PROLAZNICIMA KPP-a

Dnevnik se može osobno nabaviti u prostorijama društava. Podaci o društvima:

HPD „Vihor”, Prilaz Gjure Deželića 31, Zagreb

Mrežna adresa: <http://hpd@vihor.hr>

Informacije: 091 / 791 61 38

E-pošta: hpd.vihor@hps.hr

Sastanci u prostorijama društva: četvrtkom
od 19 do 21 sat

HPD „Kapela”, Maksimirska 51, Zagreb

Mrežna adresa: <http://www.hpd-kapela.hr>

Informacije: 098/ 259 399

E-pošta: kapela@hpd-kapela.hr

Sastanci u prostorijama društva srijedom
od 19.30 do 21 sat

PD „Izletnik”, Kosorova 5, Zagreb

Mrežna adresa: <https://pdizletnik.hr>

Informacije: 091/ 5808 126

E-pošta: pdizletnik@gmail.com

Sastanci: Cafe bar *Clovio*, Klovićevi dvori,
Jezuitski trg 4, srijedom od 20 sati

Vlasnik dnevnika dužan je osobno obići kontrolne točke, što dokazuje ili otiskom kontrolnih žigova, upisom u knjige koje se nalaze na kontrolnim točkama, a od 2009. god. i fotografijom vlasnika dnevnika s vidljivom kontrolnom točkom. Vrijeme prolaza cijelog puta nije ograničeno. Odbor KPP-a obvezuje se da će u roku od 60 dana vratiti uredno is-

punjeni dnevnik s otisnutim žigovima svih kontrolnih točaka pošiljaocu zajedno sa značkom - priznanjem, i to pouzećem.

Odbor jamči za svaku uredno ispunjenu knjižicu, koju prate i upisi u kontrolne knjige, odgovarajuću značku - priznanje.

Pri ophodnji KPP-a prolaznici trebaju posebno voditi računa o zaštiti prirode, jer su Bijele i Samarske stijene strogi prirodni rezervat.

Najbolji su uvjeti za obilazak KPP-a od polovice lipnja do sredine rujna. Posjetiocima se preporučuje da nose svu planinarsku opremu, posebice zaštitu od kiše, jer je taj kraj po znat po čestim promjenama vremena. Kako su cis-

Plava sirištara (gentiana asclepiadea)

terne s vo dom svakom do stupne, dobro je imati sredstvo za pročišćavanje vode, a voda se može i prokuhati. Treba reći da tijekom ovih 20 godina nije nikad bilo problema s vodom niti njenom kakvoćom.

Obilazak KPP-a zimi je vrlo naporan i zahtjevan te se preporučuje samo iskusnim i dobro pripremljenim planinarima.

Odbor KPP-a

Runolist (Leontopodium alpinum)

I. OPĆI DIO

PRIRODNE ZNAČAJKE

Zemljopisno-geološki prikaz

Velika Kapela zahvaća područje koje je omeđeno sa sjeverozapadne strane magistralnom cestom Zagreb - Rijeka, a s južne strane cestom Josipdol - Brinje - Vratnik - Senj. S istočne strane sklop prelazi u niz kraških polja (Ogulin-sko, Oštarijsko, Plaško), dok se na zapadu obronci Kapele spuštaju prema moru. Unutar tih granica mogu se naznačiti tri usporedna gorska lanca koja zajedno čine sklop Velike Kapele. Istočni lanac počinje na sjeveru s Bjelolasicom (1533 m), kao najvišim vrhom čitavog sklopa, i proteže se preko

Škriplini na KPP-u (*Polyporus squamosus*)

Debelog vrha (1050 m) i Crnog vrha (1102 m) do prijevoja Vrata (888 m), preko kojeg prolazi spomenuta cesta Josipdol - Senj. Južno od tog prijevoja nastavlja se sklop Male Kapele. Srednji greben, zapadno od spomenutog, počinje kod Mrkoplja Čelimbašom (1089 m) te se nastavlja s Velikom i Malom Crnom kosom (1223 i 1163 m) na Samarske (1302 m) i Bijele (1335 m) stijene. Iza njih se lanac produžuje na Veliku Javornicu (1375 m), najvišu točku ovog niza, a za tim se nastavlja u smjeru Bijele grede (1103 m) i Bitoraja (1107 m), južno od Drežnice. Treći, najzapadniji lanac počinje s Burnim Bitorajem (1385 m) iznad Ličkog polja, obuhvaća Viševicu (1428 m), najvišu točku niza, te se produžuje preko

Gnojištarka (Coprinus comatus)

Smolnika (1279 m) na Ričičko bilo (1286 m), sve do dugog grebena Kolovratskih stijena (1091 m), a za vršava s Alinim bilom (1120 m) i Crnim vrhom (1133 m).

Osnovni je smjer pružanja čitavog sklopa dinarski, tj. sjeverozapad - jugoistok, ali unutar područja postoje i znatna odstupanja od tog smjera. Prosječne visine vrhova variraju između 1000 i 1500 m, a unutar njih smještene su brojne planinske doline, krške uvale i manja polja (Jasenačko polje, Duliba, Matić poljana, Kolovratsko polje itd.). Podloga tih planina izgrađena je iz mezozojskih vapnenaca i dolomita, koji su uvjetovali specifičan reljef u obliku krša. Posebice je to istaknuto u Bijelim, Samarskim i Kolovratskim stijenama, koje se sastoje od uslojenih vapnenaca i gromadastih vapnenih breča, a što je uzrokom nastanka njihove posebne morfologije. Bijele, Samarske i Kolovratske stijene i danas su prilično nepristupačne i teško prohodne zbog izvanredno razvijenog krša, s bizarnim oblicima stijena, ostrim vrhovima i liticama visokim i do 50 m, tornjevima, žljebovima ostrim i tankim kao papir, uskim prolazima, provalijama i ponorima u kojima se cijele godine zadržava snijeg.

Neprohodnost povećava i bujna vegetacija, koja u unutrašnjem dijelu stijena nije dirnuta ljudskom rukom. Visoke jele, otporna borovica i zakržljala bukva sprečavaju prolaz kroz labirinte stijena, pa je zbog svega toga 1985. god. uže po dručje Bijelih i Samarskih stijena proglašeno strogim prirodnim rezervatom.

Klima

Područje Velike Kapele ima sve značajke planinske klime sjeverne jadranske regije. Naročito su istaknute dvije osobitosti - duge i hladne zime s mnogo snijega, te mnogo padalina cijele godine, a najviše u jesen i proljeće.

Značajne su i dnevne amplitude temperature, osobito ljeti. Za područje Bijelih, Samarskih i Kolovratskih stijena značajne su i mikroklimatske razlike koje potječu od osunčanosti pojedinih mjesta, što posredno određuje i biljni pokrov stijena. Za cijelo područje poznate su i iznenadne promjene vremenskih prilika, što je posljedica blizine mora.

Bijele stijene - detalj oblika

Iako cijelo područje Velike Kapele dobiva znatne količine oborina, postoji samo nekoliko stalnih tokova, odnosno potoka, koji poniru (Jasenački po tok, Crni potok itd.). To se događa zbog propusnosti toga tla, kroz koje se voda gubi pukotinama u podzemlje. Poznato je, na primjer, da se Jasenački potok, koji ponire u jugoistočnom dijelu Jasenačkog polja, ponovno pojavljuje u Krakaru.

Biljni i životinjski svijet

Područje Velike Kapele, kao i cijelog Gorskog kotara, floristički pripada ilirskoj regiji - pojasu gorskih i pretplaninskih bjelogoričnih i crnogoričnih šuma, uz pojas klekovine, jače izražen na Bjelolasici, a tek neznatno na Bijelim stijenama. Od šumskih zajednica, tu se nalaze: šuma bukve i jele, pretplaninska šuma bukve, pretplaninska šuma smreke i osobito interesantna zajednica gorskog javora, bukve i jele. Na Bijelim i Samarskim stijenama sačuvane su mnoge biljne rijetkosti koje se ne bi očekivale na tako niskim planinama. To su runolist (*Leontopodium alpinum*, var. *crasense*), dragušac (*Senecio doronicum*), divokozjak (*Doronicum austriacum*), kamenika (*Saxifraga aizoon*), srčanik (*Gentiana symphyandra*), kranjski ljiljan (*Lilium carniolicum*), šumarica sasa (*Anemone alpina*), alpski kotrljan (*Eryngium alpinum*), jedič (*Aconitum variegatum i vulparia*) i alpski ribiz (*Ribes alpinum*). Na Kolovratskim stijenama izražen je već utjecaj mora, pa mnoge od navedenih vrsta tu nerastu, ali se zato pojavljuju nove, npr. presličica (*Muscari botryoides*). Silazeći prema moru vegetaci ja se postupno mijenja u ti piè no mediteransko primorsku. Tu nas doèekuje kadulja (*Salvia*), primorski

vrijesak (*Saturea montana*), klen (*Acer campestre*), pri mor
ski bor (*Pinus pinaster*) i mnoge druge.

Životinjski svijet za stupljen je brojnim vrsta ma koje se nalaze i drugdje u Gorskom kotaru. Od zvijeri se susreće medvjed, i to po šumama oko Bjelolasice, Bijelih, Samarških i Kolovratskih stijena, a nerijetko se može sresti na dijelu KPP-a iznad Viništa. Povremeno se na tom području po javljaju vukovi, a lisica, tvor, kuna i divlja mačka stalni su stanovnici šume. Šume oko Velike Javornice i Ričičkog bila nastanjuju jeleni, a u cijelom području žive srne, jazavci, zečevi, vjeverice i puhovi. Ptičji je svijet zastupljen značajnim rijetkim vrstama kao što su alpski kos grlaš (*Marula alpestris*), alpska čavka (*Pyrrhocerax alpinus*) i alpska stjenjakuša (*Tichodroma muraria*).

KT-08 Kolovratske stijene 1091 m

II. OPIS PUTA

VOJNI TUK (KT-1) - BJELOLASICA (KT-2), 3 h

Pristup

Vlakom ili autobusom do Delnica, a odatle lokalnim autobusom do Mrkoplja. Iz središta mjesta prema smjerokazu Vojni Tuk ići asfaltnom cestom do ugostiteljskog objekta, nekadašnjeg planinarskog doma (3 km). Do doma je moguće, naravno, i osobnim vozilom.

KT-02 Bjelolasica 1533 m

Vojni Tuk

Mjesto Vojni Tuk smješteno je pri kraju doline ispod planine Maj (1269 m), na 875 m/nm. Planinarski dom koji je dan u zakup temeljito je obnovljen i uređen. U njemu je moguće noćiti i dobiti ostale ugostiteljske usluge. Poželjno je najaviti se prije dolaska radi osiguranja noćenja. Žig KT-1 nalazi se u domu.

Izleti iz doma

Maj (1 h)

Čelimbaša (1 h)

Begovo Razdolje (1,5 h)

KT-03 Samarske stijene 1302 m

Od doma krenuti udesno, na istok, asfaltnom cestom, pri bližno 100 m, a zatim uzbrdo asfaltnom prečicom do ponovnog spoja s glavnom cestom. Malo zatim staza napušta cestu i prateći markacije poći ćemo udesno, na istok, uzbrdo preko livade, te u nastavku stazom uz rub šume do ceste na početku Matić poljane.

Matić poljana

Izuzetno lijepa poljana na oko 1030 m/nm. Na sjevernoj strani poljane nalazi se spomenik kojim se obilježila tragična smrt više pripadnika partizanske jedinice koja se po velikoj mećavi i niskoj temperaturi probijala 1944. god. iz Drežnice prema Tuku. To je niz kamenih gromada usađenih u zemlju, koje time simboliziraju kolonu boraca.

Matić poljana - spomenik

Od izlaska na Matić poljanu može se napustiti cesta i na staviti ravno livadom, tako da kamena kolona ostane s lijeve, sjeverne, strane. Nastaviti u istom, istočnom smjeru kroz šumarak borova sve do ponovnog spoja s cestom. Tu se nalazi i smjerokaz. Do te točke može se stići i idući cestom od početka Matić poljane. Od Tuka do smjerokaza je oko 1 h hoda. Kod smjerokaza staza napušta cestu i skreće ulijevo u sjevernom smjeru te prolazi pored lovačke čeke i zalazi u šumu postupno se penjući do planinarskog doma i skloništa na Jančarici, 40 min od smjerokaza. Sveukupno, od Tuka do Jančarice je oko 1,40 h laganog hoda.

KT-04 Bijele stijene - Ljuska 1200 m

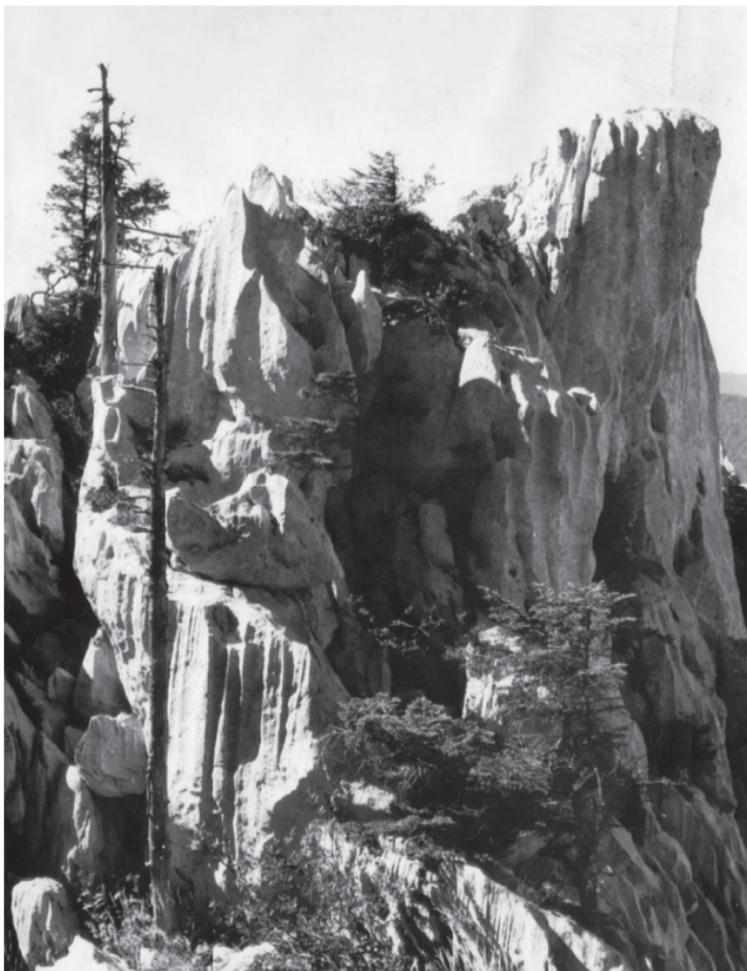
Jančarica

Dom i sklonište na Jančarici smješteni su na prijevoju ispod kojeg se vidi Vrbovska poljana, na visini od 1236 m/nm. Kuću je HPS-u darovala šumarija iz Mrkoplja. Bila je gotovo dotrajala i zapuštena dok ju nije preuzelo Planinarsko društvo "Sutjeska" iz Zagreba. Predvođeni velikim zaljubljenikom u Veliku Kapelu, generalom Žarkom Alujevićem - Feđom, marljivi članovi društva potpuno su uredili kuću i boravak u njoj učinili izuzetno ugodnim. Kako na mjernici ne bi ostali bez zaštite i mogućnosti noćenja, isto društvo je 1980. god. izgradilo tik do kuće, na južnoj strani, omanje sklonište sa 6 ležaja. Nakon Domovinskog rata kuća i sklonište su

Sklonište na Jančarici

dani na upravljanje Planinarskom društvu "Bijele stijene" iz Mrkoplja. Kuća je opskrbljena potrebnim priborom i ima 12 kreveta. Kako je za ključana, za boravak u njoj potrebno se obratiti na planinarsko društvo u Mrkoplju. S istočne strane

Bijele stijene - detalj stijena

kuće nalazi se cisterna s crpkom za vodu. Uz crpku uvijek treba ostaviti punu bocu vode radi nalijevanja kako bi se i drugi planinari mogli opskrbiti vodom. Do doma na Jančarici moguće je prići šumskom cestom iz Begova Razdolja (6,5 km) ili iz Jasenka (13 km) preko Vrbovske poljane. Odatle se cesta uspinje do samog doma (1 km).

Izleti s Jančarice

Šumarske kuće na Plani (oko 1 h)

Okruglica poljana (oko 1 h)

Rapavica poljana (oko 1,15 h)

Od doma krenuti na sjever, spuštajući se preko livadice do ceste i njome do Vrbovske poljane (10 min). Prvo se

Dogovor za trasu KPP-a 1977. god. - Vladimir Nemeč - Švabo, Zoran Gomzi i Želimir Kantura - Krampus

udesno odvaja šumska cesta i njome vodi stara markacija za Planu (ne obnavlja se!). Inače, tom se cestom dolazi do Okruglice poljane (30 min). Nastaviti dalje do spoja s glavnom cestom, gdje je postavljen i smjerokaz. Ulijevo, na zapad, ide se u Begovo Razdolje (6,5 km), a udesno, na istok, u Jasenak (13 km). Naša markacija nastavlja cestom u smjeru Jasenka (3 min), a za tim ulazi u šumu označenom kraticom kojom ponovno izlazi na cestu. Ide se njome oko 300 m do označenog smjerokaza, a tada se markacija odvaja od ceste skrećući ulijevo na sjever.

Ako se nastavi cestom oko 300 m, dolazi se do šumarske kuće pored koje je cisterna s vodom. Voda je uvijek dostupna, ali za grabljenje vode potrebno je imati konop dužine oko 2 m. Ako ste odlučili ići izravno u sklonište "Ja-

Spomen ploča Jakobu Mihelčiću

kob Mihelčić” na Bjelolasici, valja nastaviti cestom još oko 1800 m do smjerokaza, odnosno do markaci je KPP-a koja dolazi s Bjelolasice i doma. Tu skrenuti ulijevo, strmo uzbrdo u sjevernom smjeru, te slijediti markaciju do doma (45 min).

Kapelski planinarski put na stavlja stazom u sjevernom smjeru isprva položito do raskrižja s odvojkom za sklonište “J. Mihelčić” ispod grebena Bjelolasice (20 min). Od tog raskrižja staza KPP-a skreće strmije uzbrdo serpentinama što su ih 1981. god. uredili članovi Planinarskog društva “Sutjeska” iz Zagreba. Pri kraju serpentina valja poći strmo uzbrdo, kroz nisku bukovinu, do raskrižja i smjerokaza na vršnom grebenu Bjelolasice (10 min). Odatle lijevo, na zapad, do vrha Bjelolasice koji se zove Kula ima oko 5 min hoda.

Markacije - putokazi na KPP-u

Bjelolasica

Vrh planine nalazi se na 1533 m/nm i najviša je točka u Velikoj Kapeli. Označen je geodetskom oznakom u obliku omanje kule, odakle potječe pučki naziv *Kula*. Na zasebnom, niskom željeznom stupu jugozapadno od Kule nalazi se žig KT-2. S vrha se pruža ju najljepši vidici: na zapadu se naziru otoci Krk, Cres, Lošinj te Kvarnerski zaljev s Učkom, prema sjeverozapadu u daljini se vide Julijske Alpe s Triglavom, Kamničke Alpe s Grintavcem, a bliže su goranski vrhovi - Zagradskivrh, Burni Bitoraj, Višnjevica, te Risnjak i Snježnik. Prema sjeveru vidi se Mirkovica, Ravna Gora, Klek i u daljini Medvednica, a po bistroj noći vide se čak i svjetla Zagreba. Na istoku se nazire u dalji ni Lička Plješivica, na jugoistoku se pruža pogledu cijeli greben Velebita od Sve-

Sklonište "Jakob Mihelčić" i vrh Bjelolasice

tog brda do Vratnika, a na jugu su Velika Javornica, Bijele i Samarske stijene, Kolovratske stijene te bezbroj većih i manjih vrhova. Vidljivost zavisi od atmosferskih prilika, ali su najčistiji vidici svakako zimi.

BJELOLASICA (KT-2) - SAMARSKJE STIJENE (KT-3), 3 h

Od vrha *Kule* tre ba se vratiti do smjerokaza, odnosno raskrižja (2 min), a za tim produžiti na suprotnu stranu u istočnom smjeru, držeći se golog grebena, i njime ići do izrazitog prijevoja - Kulskih njivica s postavljenim smjerokazom. Dalje na istok naglo se uzdiže vrh, kota 1530 m, preko

Sklonište na Bjelolasici - crtež

koje staza vodi na Gomirkovicu i skijaški centar Bjelolasica. Ako se od smjerokaza krene nalijevo, na sjever, markirana staza preko Ostrožice, vidljiva, vodi u rekreacijski centar Bjelolasica u selu Vrelo. Staza KPP-a od smjerokaza skreće udesno, na jug, niz travnatu padinu i spušta se do skloništa "Jakob Mi helčić", 2 min.

Planinarsko sklonište "Jakob Mihelčić"

Sklonište je smješteno ispod prijevoja, u mjestu zaklonjenom od jakih sjeverozapadnih vjetrova. Izgrađeno je 1986. god. u organizaciji Odbora KPP-a. Radovima i organizacijom rukovodio je Želimir Kantura, a u izgradnji su kao

Postavljanje markacija - Maks Zrnčević